

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 30 – september 2016

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Yolo, fml, omg, bae en

We gebruiken op Twitter, Facebook en Instagram afkortingen als *yolo*, *fml*, *omg* en *bae*. Zijn dat nieuwe termen? Nee hoor, veel van die afkortingen stammen al uit de jaren tachtig en negentig.

> [Lees verder](#)

Taxi!

Je verhuist naar een wereldstad – zoals Londen of New York – en wordt daar taxichauffeur. Heerlijk, de hele dag mensen rondrijden. Zou je het vreemd vinden als er dan van je verwacht werd dat je goed Engels spreekt?

> [Lees verder](#)

De leukste dialectwoorden

Spreek jij dialect? En je ouders? Of anders je grootouders? Zelfs als je niet (meer) iedere dag het dialect van je familie spreekt, ken je misschien nog wel typische woorden uit de streek waar je vandaan komt. Wat zijn die woorden?

> [Lees verder](#)

Kraken met je stem

Steeds meer jonge mensen maken soms een krakend geluid als ze spreken. Heel nieuw is dat waarschijnlijk niet, maar de laatste tijd begint het ineens op te vallen. Heb jij het al gehoord?

> [Lees verder](#)

Yolo, fml, omg, bae en

We gebruiken op Twitter, Facebook en Instagram afkortingen als *yolo*, *fml*, *omg* en *bae*. Zijn dat nieuwe termen? Nee hoor, veel van die afkortingen stammen al uit de jaren tachtig en negentig.

Echt waar? Ja, die afkortingen zijn echt al zo oud, zegt Lieke Verheijen. Zij is een taalkundige die onderzoek doet naar de invloed van media als Instagram en WhatsApp op het taalgebruik van jongeren. In de jaren tachtig en negentig spraken (hippe) mensen met elkaar in 'chatrooms'. Dat zijn speciale internetsites waar je kunt chatten. Tijdens het chatten kwamen afkortingen zoals *brb* ('be right back') en *lol* ('laughing out loud') in gebruik.

Ook in de chatkanalen van games uit die tijd ontstonden nieuwe afkortingen, bijvoorbeeld *g2g* ('got to go'). En om met elkaar over hetzelfde onderwerp te kunnen chatten, begon men toen voor het eerst een hashtag oftewel hekje te gebruiken.

Toch duurde het nog tot 2007 voordat de hashtag zijn intrede maakte in de sociale media. Dat hebben we te danken aan een ontwikkelaar bij Google, die voorstelde om hashtags te gebruiken in tweets.

Hoe goed ken jij populaire moderne afkortingen? Doe dit [quizje met 5 vragen](#).

Vragen en opdrachten

Maak voor jezelf een lijstje met de vijf afkortingen die jij het meest gebruikt in de sociale media en overleg in de klas:

- 1a** Vergelijk jullie lijstjes met elkaar. Zijn er veel of weinig overeenkomsten?
- 1b** In de tekst worden alleen maar Engelse voorbeelden van afkortingen gegeven. Staan op jullie lijstjes ook vooral Engelse afkortingen? Of meer Nederlandse?
- 1c** Op Wikipedia staat een lijst met afkortingen in verschillende talen. Klopt deze lijst volgens jullie? Zijn dit de meestgebruikte afkortingen in het Engels en in het Nederlands?
- 2** Waarom gebruiken jullie afkortingen? Kies een of meer van onderstaande antwoorden en kijk daarna welke reden het meest genoemd wordt in de klas.
 - Ik gebruik afkortingen omdat ik dan veel sneller een berichtje kan tikken.
 - Ik gebruik afkortingen omdat ik dan kortere berichtjes kan tikken.
 - Ik gebruik afkortingen omdat ze grappig zijn en taal leuker maken.

- 3** Volgens de tekst stammen veel afkortingen al uit de jaren tachtig en negentig. Gebruiken jullie ouders of andere volwassenen in jullie omgeving afkortingen? En zo ja, zijn die hetzelfde als de afkortingen die jullie gebruiken?
- 4a** Wanneer gebruiken jullie vooral hashtags?
- 4b** Wie van jullie gebruikt de meeste hashtags?
- 4c** Welke hashtag is volgens jullie op dit moment het populairst?
- 5** Schrijf allemaal een zin op met alleen maar afkortingen erin. Lees elkaars zinnen. Begrijpen jullie elkaar?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Taxi!

Je verhuist naar een wereldstad – zoals Londen of New York – en wordt daar taxichauffeur. Heerlijk, de hele dag mensen rondrijden. Zou je het vreemd vinden als er dan van je verwacht werd dat je goed Engels spreekt?

In **Londen** moeten chauffeurs van bel- en apptaxi's (bijvoorbeeld die van de taxidienst Uber) goed Engels spreken. Dus als je taxichauffeur wilt worden en je hebt een buitenlands paspoort, dan moet je examen Engels doen. Nederlanders, Belgen, Duitsers, Fransen, Italianen ... ze moeten allemaal naar het examen. De verplichting geldt niet als het Engels de taal van je vaderland is. Australiërs mogen dus bijvoorbeeld meteen beginnen als taxichauffeur.

Een taxi in Londen.

Dan maar naar **New York**. Daar moesten taxichauffeurs tot voor kort ook een test afleggen om te bewijzen het Engels onder de knie te hebben. Maar de wetgeving is veranderd: voortaan hoef je geen Engels meer te kunnen spreken. Het examen voor een taxivergunning wordt nu zelfs in verschillende talen afgenomen.

Heb je geen zin om taxichauffeur te worden in Londen of New York? Misschien is Beijing interessanter. Maar neem dan eerst een lesje **taxi-Chinees**.

Vragen en opdrachten

1a Maak je wel eens gebruik van een taxi?

1b Lijkt taxichauffeur je een leuk beroep?

In Londen moeten taxichauffeurs goed Engels kunnen spreken. In New York vinden ze dat niet meer nodig.

2a Waarom is de verplichting ingevoerd in Londen, denk je?

2b Waarom hebben ze in New York de verplichting juist afgeschaft, denk je?

2c Welke stad heeft gelijk volgens jou? Leg je antwoord uit.

Overleg in de klas:

3 Bij welke andere beroepen is het volgens jullie noodzakelijk dat je de taal van het land spreekt? Leg uit waarom je dat vindt.

> **Antwoorden**

> **Terug naar de voorpagina**

De leukste dialectwoorden

Spreek jij dialect? En je ouders? Of anders je grootouders? Zelfs als je niet (meer) iedere dag het dialect van je familie spreekt, ken je misschien nog wel typische woorden uit de streek waar je vandaan komt. Wat zijn die woorden?

De vlogster Mara vertelt op haar YouTube-kanaal normaal gesproken over welke kleren of andere dingen ze heeft gekocht. Maar af en toe heeft ze het ook over taal. Een paar weken geleden **vertelde ze** dat haar familie uit Zeeland komt.

Zelf heeft Mara nooit echt dialect leren spreken, maar ze herinnert zich nog wel de woorden die haar oma vroeger vaak gebruikte als ze bij haar ging eten. Woorden als *hosternokke* ('verdorie') en *schutteldoek* ('vaatdoek'). Zulke woorden klinken volgens haar net wat leuker dan de Nederlandse woorden. Bovendien doen ze haar aan vroeger denken.

Vlogster Mara heeft een passie voor taal.

Mara vindt dialecten “superinteressant” en ze vraagt haar bezoekers daarom of zij ook nog dialectwoorden kennen. Zou jij haar kunnen helpen?

Vragen en opdrachten

Bekijk **de vlog** van Mara over het Zeeuws.

1a Ken je de woorden die Mara noemt? Zo ja: kom je zelf uit Zeeland of heb je bijvoorbeeld familie in Zeeland?

1b Welk woord van de elf woorden die Mara noemt, vind je het leukst klinken?

Bespreek in de klas:

Mara vertelt bij een aantal van de elf woorden een verhaal over vroeger. Die woorden doen haar aan bepaalde gebeurtenissen denken.

2 Wie van jullie kent ook woorden die je gelijk aan een bepaalde gebeurtenis of een bepaalde persoon doen denken? Vertel deze verhalen aan elkaar.

3 Mara vraagt om een reactie op haar vlog. Schrijf een reactie. (Je mag hem op internet plaatsen, maar dat hoeft uiteraard niet.)

> **Antwoorden**

> **Terug naar de voorpagina**

Kraken met je stem

Steeds meer jonge mensen maken soms een krakend geluid als ze spreken. Heel nieuw is dat waarschijnlijk niet, maar de laatste tijd begint het ineens op te vallen. Heb jij het al gehoord?

De populaire vlogster en zangeres Teske de Schepper doet het. Net als sommige andere jongeren – vooral jonge vrouwen. Aan het eind van sommige zinnen verlaagt ze haar stem, zodat die een beetje begint te kraken.

Vocal fry wordt dat in het Engels genoemd: bakken ('fry') met je stem. Waarschijnlijk heet het zo omdat het krakende geluid een beetje klinkt als spetterend vet in een pan. In Amerika is de vocal fry al een tijdje heel populair. Daar doen nu ook ouderen mee aan het gespetter. Maar ook in Nederland en in Vlaanderen begint het kennelijk door te dringen, vooral bij hippe jonge vrouwen.

Vocal fry klinkt een beetje als spetterend vet in een pan.

Wat is dat gekraak? Waarom doen mensen het? Een Nederlandse taalwetenschapper maakte er twee korte video's over: eerst [een over Teske de Schepper](#), en [daarna nog een](#) met meer uitleg en ook voorbeelden uit Vlaanderen.

Vragen en opdrachten

Overleg in de klas:

- 1a Wist je wat vocal fry was voordat je de tekst gelezen had?
- 1b Was het je opgevallen dat steeds meer mensen 'kraken' met hun stem?
- 1c Gebruik je zelf vocal fry? Zo ja, doe je dat per ongeluk of expres?

Marc van Oostendorp legt in zijn twee vlogs niet uit waarom mensen vocal fry gebruiken. Waarom denk jij dat ze het doen? Vul de twee zinnen aan:

- 2a Mensen die expres vocal fry gebruiken, doen dat volgens mij omdat ...
- 2b Mensen die per ongeluk vocal fry gebruiken, doen dat volgens mij doordat ...

Vorig jaar september stond er ook een artikel in TLPST over vocal fry. Toen was het nog iets wat vooral in Amerika voorkwam. In de bijbehorende tekst stond: "Toch is het typisch Engels en Amerikaans. Als in Nederland iemand kraakt, gaat dat voornamelijk onbewust en dan wordt er al snel gezegd 'wat een irritante stem.'"

- 3 Nu, een jaar later, hoor je vocal fry dus ook vaak in Nederland en Vlaanderen. Zal het nu normaal worden? Of blijft het 'irritant', denk je?

- 4 Marc van Oostendorp noemt vocal fry een ‘taalverandering’. Ben je het met hem eens dat dit een taalverandering is? Leg je antwoord uit.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

1 t/m 5 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het tweede onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het derde onderwerp

1 t/m 3 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het vierde onderwerp

1 t/m 4 Eigen antwoorden.
